నారాయణతీర్థ శ్రీ.నే
[illegible]

B.A I year R No 97
24-10-58

B A Ist year Roll No-90
[illegible]

అజంతా సుందరి

(గేయ నాటికలు)

సి. నారాయణరెడ్డి.

ప్రకాశకులు

అజంతా గ్రంథమాల

1370/1, జనరల్ బజారు, సికింద్రాబాదు.

గ్రంథమాల ద్వితీయ కుసుమము

మన్మథ శ్రావణం

అణాలు

అభినందనలు

తెలంగాణంలో చిరకాలంనుండి వుంటూవచ్చిన సాహితీక్షామాన్ని పారద్రోలడానికి నేడు అనేక సంస్థలు పనిచేస్తున్నాయి ఈ సత్సంకల్పంతోనే జననమొందిన సాహితీసంస్థమా "అరుణశ్రీ గ్రంథమాల" తెలంగాణంలోని ఖ్యాత రచయితల రచనలను ముద్రితరూపంలో సాహితీ బంధువుల ...ంచడం, సభలు సమావేశాలు జరిపి స్థానిక పౌరులలో సాహిత్యంపట్ల ...్తి కల్గించడం ఈ ఉద్దేశాలతో గడచిన మూడు సంవత్సరాలనుండి థాశక్తి కృషిచేస్తున్నది

మా గ్రంథమాల సాహిత్యలోకంలో ఎత్తిన తొలిదివ్వె "జలపాతం" అనే కావ్య సంపుటి ఇప్పుడు మీ కనులముందు జేగీయమానంగా కనుపడుతున్న "అజంతా సుందరి" రెండవ దీపకళిక. ఈ దివ్వెను వెలిగించడానికి మాగ్రంథమాల కార్యకర్త స్నేహశీలి కళాప్రియులునైన శ్రీ సోమవరం రామమూర్తిగారి వితరణశీలమే కారణము రామమూర్తిగారు తమ మాతృదేవిస్మృతి చిహ్నంగా ఈ గ్రంథాన్ని ప్రచురింపించి యిందలి చిత్రములను స్వహస్తములతో చెక్కి తమ సాహిత్యాభిమానాన్ని ఈ రూపంలో ప్రకటించినందుకు హార్దికకృతజ్ఞతాభి వందనాలు. "అజంతా సుందరి"ని ప్రచురించడానికి అంగీకరించి మాకు సహకరించిన మిత్రులు శ్రీ సి. నారాయణరెడ్డిగారికి మానమస్సులు. గ్రంథముద్రణలో యెల్లప్పుడుసహకరించే గ్రంథమాల కార్యకర్తలగు శ్రీ దుశ్చాక గోపాలాచార్యులు శ్రీ తోట ...యణ శ్రీకాటూరం శ్రీరాములుగార్లకు వందనములు.

...ముచితమైన సలహాలతో గ్రంథమాల పురోభివృద్ధికి తోడ్పడుతున్న ... శ్రీ దాశరధిగారికి కృతజ్ఞతాభివందనములు.

ఇట్లు,

మదిపడిగ బలరామాచార్యులు

కార్యదర్శి

అరుణశ్రీ గ్రంథమాల.

కృతజ్ఞతలు

గత దశాబ్దంనుంచి సికింద్రాబాదులో సాహిత్యోద్యమ సంచాలకులుగావున్న బలరామాచార్య, రామమూర్తి, గోపాలాచార్యగార్లు మూడేళ్ళక్రితం 'అరుణశ్రీ గ్రంథమాల'స్థాపించి పుస్తక ప్రచురణమారంభించారు. గ్రంథమాల పక్షాన ప్రసారితమైన తొలిజాలునా 'జలపాతం' - సంవత్సరం గడచిందో లేదో 'బలరామూర్తు'లకు మళ్ళీ ఒక రచనాప్రవాహినిని ప్రసారం చేయాలనే ఆసక్తి కల్గింది. వీరిద్దరు స్వతహాగా చిత్రకారులూ శిల్పులూ కావడంవల్ల కళాకారుని జీవనాన్ని ప్రతిబింబించే కాల్పనిక ఇతి వృత్తంగల 'అజంతాసుందరి' ని ప్రచురించ సంకల్పించారు. 'అజంతా సుందరి'తో పాటు సుగాత్రి, ఋతువులరాణి అనే నాటికలను గూడ సంపుటీకరించి సహృదయుల కందిస్తున్నందుకు వీరికి నా కృతజ్ఞతలు

ఈ చిన్ని పుస్తకాన్ని నా ఆప్త మిత్రులు రామమూర్తి మాతృమూర్తి స్మృత్యంకంగా సమర్పిస్తున్నాను. ఆర్థిక సహకారమిస్తున్న మిత్రులకు రచయితైన వాడు హార్థిక సహకారం తప్ప మరేమివ్వగల్గుతాడు ?

నారాయణరెడ్డి.

నా ఆప్తమిత్రుడు, కళాకారుడు

శ్రీ సోమవరం రామమూర్తి

మాతృదేవి స్మృత్యంకం

అజంతా సుందరి

(సుత్తె మోత దూరాన వినిపిస్తుంటుంది
నేపథ్యంలో ఒక కంఠం నెమ్మదిగా పాడుతుంటుంది.)

నేపధ్యకంఠం

సంసారకాసార
జంబాలమునుమీరి
హింసా రిరంసార
హితజగమ్మునుగోరి
ఏకాంతమున అజం
తా కందరములందు
ఏపాపమంటని శి
లా ఫాలములయందు
ఎన్ని నాళ్లాయెనీ
కన్నులను నిల్పి
ఏ ఊర్వశిని విలో
కించేవు శిల్పి !

(సుత్తెమోత క్రమంగా సన్నగిల్లుతుంది)

శిల్పి [పరిశ్రాంతుడై అర్ధనిద్రావస్థలో]

అద్దాలవంటి శిల
ల వ్యక్తముగదోచె
కనులలో మసక చీ
కటుల తరగలులేచె
నా అజంతాసీమ
నాకరూపముదాల్చె
నా శైలబాల ప్రా
ణము వోసికొని నిల్చె

। భ్రాంతియో నాలోని
ప్రణయ సమ్మోహమో?
స్వప్నమో నాలోని
సౌందర్య దాహమో ?

శైలబాల [అందెల చప్పుడుతో క్రిందికి దిగుతూ]
రంభాది అప్సరో
బింబాధరలతోడ
జంభారి మ్రోల సం
రంభించి యాటాడ
ఎవరో నను మంత్రించి
భువికి రప్పించేరు
ఎవరో దేవతకు మా
నవత కల్పించేరు

శిల్పి [ఉల్లాస సముల్లసితుడై]
ఓ అజంతా సుందరీ
ఓ దిగంత మనోహరీ
నాలోని భావసం
ధ్యా శోణిమలమాపి
నిండు పున్నమల నం
దించిన విభావరీ !
ఓ అజంతా సుందరీ
ఓ దిగంతమనోహరీ ,
నీ మేఖలాకింకి
ణీ మంజుల ధ్వనులు
నాశిలామయజీవ
నమునకుపసేచనులు
నిలువెల్ల కనులతో
నిన్ను చూచెదనన్న

సురనాథుడనుగాను
నరమాత్రుడనునేను.
మనసార నిన్ను వ
ర్ణన జేతునన్న, కవి
రాజునైననుగాను
రమణి! శిల్పినివేను

శైలబాల

శిలలలో విమల చం
చలలు నిల్పిన శిల్పి
రాలలో నందన వ
నాలు నాటిన శిల్పి
సామాన్యుడవుగావు
సాక్షాద్విరించి!
అర్చింతుమిమ్ము ని
త్యము శి[illegible]వంచి

శిల్పి

అర్చనలునా కేల
అప్సరోబాల!
నీ చరణ దాసుడను
గానటే వేల!
ఎన్ని యుగములు దాటె
నిన్నుగాంచగనెంచి
ఈనాడు రవళించె
నే, జీవన విపంచి
నాచేతిలోని ఉలి
నీ అందియల రవళి
కోసరముగాదటే
గుహల మ్రోగించినది

ఓ చంద్రబింబాస్య !
నాచేతికుంచె నీ
చిరునవ్వు కిరణాల
చిత్రించ నెంచినది.
ప్రతిశిలా ప్రతిమతో
భాషించి చూచితిని
ప్రతిభాషణలురాక
ప్రతిమనై పోయితిని
ఎటుచూచినా దివ్య
నటనాలయమ్మలే
కాని నూపురఝణ
త్కారాలు వినరావు
ఎందేగినా నాట్య
సుందరుల భంగిమలె
కాని యౌవన వికచ
కాంతులే కనరావు
నాకళలు నేటికి ప
రాకాష్ఠ జెందినవి.
నారాతిబ్రతుకు మం
దారాలు పూచినది
లేకున్న నీవంటి
నాకబిబ్బోకవతి
దొరకని మనోజ్ఞ యౌ
వన సుధాభాండమ్ము
మోసికొని వీతెంచునా
నాగుండె
దోచుకొన నేతెంచునా

శైలబాల : [భక్తిభావంతో]
నన్ను లాస్యదాస్యబంధ

నాలనుండి విడిపించిన
నాకు శాశ్వతమ్మైన క
ళాకాంతుల నందించిన
నాకు నవ్యజీవన దా
నముజేసిన ఆచార్యా!
దాసిజేయు పరిచర్యల
దయతో సెలవీవయ్యా!

శిల్పి

దాసివటే నీవు మత్త
కాశిని! నాముందు
ఈబేలతనపు మాటల
కేనేమనియందు
అంబరగంగా ఫేనస
మన్వితమ్మౌ నీ దేహము
సందర్శన మాత్రమ్మున
కందిపోవుగాదె చెలీ!
పరిచర్యల జేయుటకై
ప్రభవించితివాదేవీ!
ప్రణయ పరీరంభణకై
జననమొందినావుగాని.
నీమృణాళ కోమలాంగు
ళీ మృదుల స్పర్శల నా
ప్రత్యంగము కిన్నెరలను
పలికించు విధానమ్మోగు
నీపరిలంబిత కుంతల
నీరదాల ముసుగుదీసి
నాటినవెన్నెలచూపులు
నాపాలిమరుని తూపులు.
సిగ్గుబరువుచేత ఏల

చెమరించెదవో రాణీ !
కచభారముచేత నీవు
కంపించగవలెగానీ.
తరళిత చేలాంచలమ్ము
సరిచేతునురావే
సడలినవేణీబంధం
ముడివేతునురావే

శైలబాల

కళాదూరులైనవారు
ప్రలాపించు వచనమ్ములు
పూజ్యులైన మీరు పల్క
బూనుటధర్మమ్మేనా?
విషయ సుఖమ్ముల కందని
విశ్వప్రేమ తపస్వులు
శిల్పాచార్యుల కింతటి
అల్పకామనలు తగునా?

శిల్పి

సౌందర్యాన్వేషణలో
అంధుడనై పోయినాను
ఏదిధర్మమో పరిశీ
లించలేను చంచలాంగి !
ధర్మవిచారణలెందుకు
తరుణీ యాతరుణమ్మున
మర్మవేదనలు తీరును
మధుర పరిష్వంగమ్మున

శైలబాల

చాలించుడు ఆచార్యా
సల్లాపములికనైనా

తన సృష్టిని మోహించే
తండ్రి గలడె యెందైనా?

శిల్పి

నా సృష్టివానీవు
ఓ సుందరీమణీ!
ఆకసము దిగినట్టి
అమరకాంతవుగాని.
మదిచెదరిపోయెనీ
మాటలుండగనిమ్ము
ఇదిగో నీజిలుగు ప
య్యెదను మీటగనిమ్ము

(స్వప్నావస్థలోవున్న శిల్పిసంరంభంతో ముందుకువంగుతాడు. తలకు శిల బలంగా తగులుతుంది కలకరిగిపోతుంది అమరకాంత అదృశ్యమవుతుంది)

మాయమైపోయెనా
నా అమరభామిని
శిలమాత్రమే నిలిచె
విలపింతునేమని?
ఓ అజంతా సుందరీ
ఓ దిగంతమనోహరీ

(గొంతెత్తి పిలుస్తుంటాడు)

నేపథ్యకంఠం

కలలోన నీ శిల్ప
ఖండమే గంధర్వ
కాంతగా కనుపించెనన్నా!
మోహావి
భ్రాంతులను కల్గించెనన్నా!
విగ్రహాములేకున్న
నీకళార్చన సున్న

సంయోగమేలేని
సౌందర్యమే మిన్న
సృష్టియే తనకు సం
తుష్టిని ప్రసాదించు
ప్రతిఫలము నాశించి
బ్రతుకదు కళాజీవి.
ఇది జగత్సత్యమోయన్నా !
మృదుకళా
హృదయమొకటే నిత్యమన్నా !

శిల్పి : [పశ్చాత్తాపంతో]
ఓ శిలాబాలికా
నాకళాడోలికా
అమలగిరి కందరాల
అమ్లానమాలికా !
రాలలో గంధర్వ
రసజగత్తులునాటి
సందర్శనముతోడ
సంతృప్తి నందెదను
విశ్వసుందరతాగ
వేషణమ్మున కళను
కర్పూర కళికగా
అర్పణము చేసెదను
ఓ శిలాబాలికా
నాకళాడోలికా
అమలగిరి కందరాల
అమ్లానమాలికా
ఓ శిలాబాలికా

సుగాత్రి

(తొలిరేయి ప్రియుడు తన్ను పల్కరించకపోగా నిరాశా నిహతయై మరలిపోతున్న ముగ్ధాంగన సుగాత్రి)

వాయుగానం ·

హరిచాప సౌందర్య
గరిమవెలవెలబార
నవరత్న ఖచిత భూ
షణకాంతి పెంపార
చండీశ్వరుని తపము
నుండి త్రిప్పగలేక
తిరిగిపోయెడు పార్వ
తి విధాన, మందాక్ష
భారావనమ్రయై
పడతిముందుకు నడిచె
జాముదాటెనోలేదో
శయ్యాగృహముఁవిడిచె

(చెలికత్తెలు సుగాత్రిని కలుసుకుంటారు)

చెలికత్తెలు

ఏమేసుగాత్రి! భూ
మీదేవ పుత్రి!
గడియలోనే ప్రియుని
గదివీడి వచ్చితివి?
ప్రణయతంత్రీలుమ్రోయు
ప్రథమ సంగమవేళ
మదనుడు శరమ్ములకు
పదునుపెట్టెడువేళ

శాలీనుతో సరస
సల్లాపములుమాని
సల్లాపములుమాని
స్వర్గసుఖములు మాని
అరుదెంచినావేల
అందాలబాల!
తడబాటుతోడ
జడపూలుపీడ

సుగాత్రి [మౌనం]

చెలికత్తెలు

కనుగొంటిమి నీదు మౌన
కారణమో మానినీ!
సిగ్గుబరువుతోడ ప్రియుని
చేరజాలలేదని
రమణుడు లజ్జావశుడై
రమ్మని పిల్వకయున్న
రమణియే సరాగములా
రంభించగవలెనమ్మా!
కమ్మని పల్కులతో విడి
యమ్ముచేతి కందించి
పిమ్మట మీటగవలెనే
ప్రియుని భావనావిపంచి.
నీజీవిత చక్రములో
నిండు వసంతమునేడే
నీ బంగరు కలలకు వ
న్నెలు గూర్చు దినమునేడే
పాలవెల్లివంటివలపు
పారబోసు కొందువటే?

మత్తిల్లిన నీపాప్రియము
'రిత్తశయ్య'కిత్తువటే ?

సుగాత్రి
ఏటికి చంపెదరునన్ను
మాటికి పెడమాటలతో
ముగ్ధురాలనై నాథుని
ముందు పల్కరించలేదు
రేపటి రాతిరిజామున
ప్రియవయస్యలారా !
కవ్వింతును నాకాంతుని
కనులవలపులూరా

దృశ్యం 2

(శాలీనుడు శయ్యామందిరంలో వుండగా సుగాత్రి ప్రవేశిస్తుంది)

సుగాత్రి
ఎలదంపతులు కౌగి
ళుల చిక్కవడు రేయి
కలలునేత్రాంచల
మ్ములజారునడురేయి
ఏకాంతమునుకోర
గా కారణమ్మేమి
ప్రియుగాలిపైన ని
ర్దయయేలనోస్వామి ?
తాంబూల మీయవే
బింబాధరా యంచు
పల్కవేలా స్వామి
కిన్కబూనితివేమి?
కిన్నరీ కంఠిమ్రో
గించవే రసగీతి
యంచు పల్కవదేల
చంచత్ ప్రణయలీల

పాదపద్మములు సం
వాహనముసేతునా
చేలాంచలమువీచి
గాలికల్పింతునా?

శాలీనుడు [నిర్లక్ష్యంగా]
కనులపైనిద్ర ఉ
ప్పెనవోలె యేతెంచె
ఏకాంత శయనమే
నాకు సుఖమనిపించె
భూషితాంగీ! కదలి
పొమ్ము నను వీడి
ననుచేరబోకు తీ
యని మాటలాడి

సుగాత్రి మీ చరణ సాన్నిధ్య
మే నాకు పదివేలు
గళమందు విమల మం
గళ సూత్రమదిచాలు
తునిగిపోదేనాడు
మనప్రేమ బంధమ్ము
నాపైన కిన్కఁబూ
నగలేరు సతతమ్ము.
శారదాదేవీ మ
హోదారవీక్షణము
మీకాయురభివృద్ధి
చేకూర్చు ననుదినము.
నాపైన నేనాడు
మీపాదగతరేణు
వులు సోకునో యంచు
వేచియుండెదనేను.

దృశ్యం 3

వాయుగానం

తనకాంతపైన చి
త్తము మరల్చగలేక
ఇంటి వారలకు సం
తృప్తి కూర్చగలేక
కడకు కాంతాగృహము
విడిచి శాలీనుండు
ఊరివెలుపలతోట
లో నివాసమ్ముండు.

శాలీనుడు [తోటలో పనిచేస్తూ]
ఎంత మనోహర మీఉద్యానము
ఎంత చిత్రమీ వాతావరణము
చంచల మృదు పక్షాంచలములతో
సంచారించెడు చంచరీకములు
సుందర సుమ మకరందధారల మి
ళిందములకు నిత్యాభిషేకములు.
ఎంత మనోహర మీఉద్యానము
ఎంత చిత్రమీ వాతావరణము
చెంగలువలు, గేదంగులు, లుంగల
వంగమ్ములు, కురవక చంపకములు
పాటల వకుళజపా సుమవల్లులు
మల్లెలు మొల్లలు కొల్లలు కొల్లలు
సహజశోభితోద్యానముండగా
మంజు లతా సీమంతిను లుండగ
నందన వనమేలా బృందారక
కుందరదనలేలా ?

వాయుగానం :

ఆకాశమంతమే
ఘావృతమైపోయె
నలుదెసల గర్జావి
నాదాలుచెలరేగె
ఘోరనమహావర్ష
ధారాప్రపాతములు
కురియుచుండ సుగాత్రి
వరునికడ కరుదెంచె

శాలినుడు [సుగాత్రిరాకను గమనించి సాభిప్రాయంగా]
సహజసౌందర్య మా
చ్ఛాదనమ్మొనరించు
స్వర్ణరజతాది భూ
షణములను ధరియించు
కాంతలకు, ఈ పూల
ఘనత చేకూరునా
వెలలేని ఈ పూల
వలపు చేకూరునా

సుగాత్రి [అభిమానంతో కుంచించుకపోయి]
నామనోహరుని మా
నసము సైపగలేని
ఈ భూషణములేల
ఈయలంకృతులేల?
త్రుంచివేతును వీని
తో నాకుపనియేమి
తోటపవిలో ప్రియుని
తోనుండగాలేమి.

(నగలు పారవేసి పూలమొక్కలకు నీళ్ళు కడుతుంటుంది)

శాలీనుడు [ఆమె సహజసౌందర్యానికి సమ్ముగ్ధుడై]

నగలు పారవైచి పేద
నడుమున పయ్యెద బిగించి,
బిగిచన్గవ అటునిటు కం
పింపగ నెడకసాగించి,
నీలజలధరా వగుంఠ
నాలుదాటి వెలివచ్చిన
పూర్ణచంద్రబింబమువలె
పొలతిమిన్న కన్పించెను
పులుగడిగిన ముత్యమై అ
పూర్వకాంతి సారించెను
(సుగాత్రి వైపు అడుగేస్తూ)
అడుసుతుంపరలు చెక్కిలి
యద్దమ్ములపై చిందెను
ఉత్తరీయమున తుడిచెద
ఉన్మదగజయానా,
వానజల్లులోన తడిసి
మేనుతీవె కంపించెను
వెచ్చదనము కల్పించెద
బిగికౌగిలిలోన
తొగ కన్నుల జవరాలా
తోటపనులు నీకేలా ?
ఎంత అలసినావో విశ్ర
మింతమీనికుంజాల
(సుగాత్రిని కౌగిలించు కుంటాడు)

సుగాత్రి ·

ఈ నాటికి కరుణగల్గె
ప్రాణేశ్వర నాపైన:

రసహృదయమ్మొండు నౌర;
రాతిబొమ్మలోనైన.
గడచిన వత్సరమునన్ను
కారియపెట్టితిరేలా ?
కలలోపలనైన నన్ను
పలుకరించలేదేలా?

శాలినుడు

చందురులోని కళంకము
చందమ్మౌన సుందరాంగి !
నీవు దాల్చినట్టి నగలు
నీ అందానికి ముసుగులు.
నగలను దిగవిడినంత
నవలావణ్యముపొంగెను
నాలోపలి ప్రణయవాంఛ
వేలదాటి యుప్పొంగెను.

సుగాత్రి .

అటులైన మీఆశ
యమును నిర్వర్తింతు
కృతక భూషలను శా
శ్వతముగా వర్జింతు
తలిదండ్రులేల మి
ద్దెలు మేడలేలా
పతికోరలేని సం
పదలు నాకేలా ?

శాలినుడు [సుగాత్రి కురులను చేతితో దువ్వుతూ]
ప్రకృతి లక్ష్మీశిరో
మకుటాయమానమ్ము
మంజులోద్యానమే

మననిత్యనిలయమ్ము,
కాముకులు పరియింప
గాలేని కావ్యమ్ము
సహజసౌందర్యమే
సర్వదా సేవ్యమ్ము.
నీవపర శారదవు,
నేనునిత్యము పుష్ప
లోకాలసృష్టించి
నీకు పూజలుసేతు.
నిజమైన సుందరివి
నీవే సుగాత్రీ!
నీచరిత మమరమై
నిల్చునీ ధాత్రి

(పింగళి సూరన కళాపూర్ణోదయ కావ్యంలోని సుగాత్రీ శాలీనుల కథ ఆధారంగా)

ఋతువుల రాణి

బృందగీతి .

మధుమాసం మధుమాసం
మృదుసుమాల పెదవులపై
నిదురలేచు దరహాసం
మధుమాసం మధుమాసం
శిశిరనగ్న లతావళికి
ఘుసృణాంబర విన్యాసం
చివికిన రసహృదయాలకు
నవయౌవన సందేశం
మధుమాసం మధుమాసం

మాధవుడు :

ఓహోహో ! ఓహోహో !
సుందర వాసంతరాణి
శోభలనభివర్ణించి
బృందగీతి నాలో మక
రందరసము నందించెను.
ఓ వసంత భామినీ
ఓ విలాస గామినీ
రావే నానీల నిశా
జీవిత సౌదామనీ !
ఓహోహో! ఓహోహో!

బృందగీతి .

మధుమాసం మధుమాసం

మాధవుడు :

ఝుమ్మను రాగమ్ములు విర
జిమ్మ వేల తుమ్మెదలు ?

పంచదార గొంతులు పలి
కించవేల కోకిలలు ?
మావిమోవి క్రొందేనియ
మాటమీటదేలా?
ఏదినావసంతరాణి
ఇంతవరకు రాదేలా ?

దృశ్యం 2.

ఋతువులరాణి : ఆకువన్నియ జిలుగు
కోక సవరించి
కొప్పులో మందార
కుసుమాలు ముడిచి
పండు మోదుగుపూల
దండలల్లే వరకు
ఇంతవేళాయెప్రియు
డెంతగావేచెనో ?
ఎదురుతెన్నులు జూచి
ఎంతగా వగచెనో ?
ఓ నాపిర్రియసఖా !
ఓ చైత్ర రథికా !
నీ కనులవర్తింప
నీమ్రోలనర్తింప
నీలోప్రణయ కింకి
ణీ నాదములు నింప
కానలను కోనలను
గడచి వస్తున్నాను
కరివోని తారుణ్య
భరము మోస్తున్నాను
ఓ నాప్రియసఖా !
ఓ చైత్రిరథికా ;

శిశిరుడు [గబగబ ప్రవేశించి ఋతువులరాణిని చూచి]

కొలనులోని అం
చలా
మొయిలులోని మిం
చులా
అయారె! ఒయార
మవర్ణనీయం
వసంతలతాంగి
వరాలప్రాయం

(ఆమె కెదురుగా నిలుస్తాడు)

ఋతువులరాణి

ఆకురాలిన వృక్ష
మటులున్న తనువుతో
ఊడలు విధాన పా
రాడేటి జడలతో
ఎవరివయ్యా నీవు
ఎదురుగా నిల్చేవు
చేదు చూపులతో యె
గాదిగా చూచేవు

శిశిరుడు

ఎవరని ననుప్రశ్నించేవా?
ఎన్నడు శిశిరుని కనలేదా?
ఇన్నాళ్ళుగ హేమంతవయస్విని
కన్నులెదుట నర్తించి
వలిపమ్ములు దిగలాగి వృక్షకాం
తలను నగ్న మొనరించి,
నీ యధరాంచలపీయూషముకై
నిలిచితినో కలవాణీ!

।నీనులివెచ్చని కౌగిలిలో బం
దీ నౌదును అలివేణీ।

ఋతువులరాణి :

అన్నన్నా । ఎంతమాట
లాడినావు శిశిరా ।
వినలేకున్నాను నీవు
విషవాక్కులు విసర
మాధవుడే నాజీవిత
మార్గాంతర సహగామి
ఋతురాజే నాయెదలో
అతికిన భాగస్వామి
అన్యులకీ ప్రేమ పాత్ర
నందింపగలేను
తొలగిపొమ్ము నిముషమ్మిట
నిలువజాలలేను

(వికటంగా నవ్వి ముందుకునడుస్తూ)

శిశిరుడు

జడిసెదేల బేలా! వా
ల్జడపుష్పులుజారె
కోపంతో నీవదనం
గులాబీగమారె
దాటలేవు నాఘన హ
స్తాల పంజరాల
ఈ నిశీధి నాతోనే
ఊగుము సుఖదోల

ఋతువులరాణి · [నిస్సహాయస్థితిలో]
ఓ సమీరణా! నీవై
నా సహాయపడవయ్యా
ఋతురాజుకు నా విషాద
గతినిచెప్పి రావయ్యా
(గాలివేగంగా వీస్తుంది)

మాధవుడు [దూరంనుంచి]
ఓ వసంతభామినీ
ఓ దిగంతకామినీ
ఎందున్నావే మరాళ
మందమందగామినీ!

ఋతువులరాణి
శిశిరహస్తాలలో
చిక్కువడియున్నాను
అసహాయురాలనై
అలమటిస్తున్నాను
గడియలో బ్రతుకు పం
కమ్ములో దిగునయ్య
తడవుసేయకవచ్చి
విడిపించి పోవయ్య!

మాధవుడు
నీ కొరకు పక్షాల
పైకదలివస్తాను
శిశిరహస్తాలు ఛే
దించి విడిపిస్తాను
ఇదొరానె వచ్చితిని
బెదురేల ప్రేయసీ?

అనలవృష్టికి శిశిరు
డవుతాడు నుసినుసి
(శిశిరుణ్ని సమీపిస్తూ)
శిశిరుడా! నీయాట
చెల్లబోదికపైన
అగ్నిబాణాలు సం
ధించితిని హస్తాన

శిశిరుడు [ఋతువులరాణిని విడిచి పారిపోతాడు]

ఋతువులరాణి

మాధవా! శిశిరుండి
దోదూరమైనాడు
భయసంభ్రమాలతో
పారిపోతున్నాడు
వెన్నుజూపినవాని
వెంటాడబోకండి!
అగ్నిబాణామలన్ను
హోసమందించండి

మాధవుడు · [ఋతువులరాణిని చేరదీస్తూ]
ప్రతిపదాన రసవీణలు
పలికించే మధుబాలా
ప్రతిదృగంచలాన వలపు
ప్రసరించే జవరాలా!
పూలచేల మొకసారిగ
కేలనంటుదునురావే
నీలికళ్ళలోవి రహ
స్యాలు చూచెదనురావే

ఋతువులరాణి : [మాధవుని కౌగిలిస్తూ]
నీతో చిరకాలము రా

ఋంతునసల తేజా !
నీయెదలో నాయెద నం
దింతును ఋతురాజా

మాధవుడు .

ఓ వసంతభామినీ
ఓవిలాసగామినీ
నీవే నానీలనిశా
జీవిత సౌదామనీ !

బృందగీతి

మధుమాసం మధుమాసం
యుగయుగాలు తీరినా
జగతియెంత మారినా
సర్వఋతువులల్లో వా
సంతకాలమె విశేషం
మధుమాసం
మధుమాసం

శివాజీ ప్రెస్, సికిందాబాదు